

**Posudek na dizertační práci Marka Jakoubka „Kultura romských osad“,
Katedra teorie kultury, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze,
2005**

Marek Jakoubek stanovil v úvodu ke své obsáhlé studii „Kultura romských osad“ za hlavní předmět svého zájmu snahu o vymezení a analýzu pojmu „romská osada“ a její kultury. Toto úsilí záhy přechází do polemiky s některými nedorozuměními, jež podle jeho názoru vyplývají z nesprávné konceptualizace výše zmíněné entity a které se podle jeho názoru odrážejí v často neadekvátním přístupu společnosti a státu k řešení tzv. romské otázky.

Disertační práce se vyznačuje logickou strukturou a vnitřní konzistencí. Po upřesnění metod, teoretických východisek, způsobu sběru dat, stanovení teorií a hypotéz, kdy se občas autor dostává až k zamyšlení nad povahou novověké vědy, následuje zajímavý výklad o charakteru „skryté kultury“ vztažený již k příkladu populace, kterou autor sleduje. Subkapitola 2.6 měla být podle mého soudu umístěna až do závěrečné části díla, protože trochu narušuje posloupnost výkladu; stejně tak autorovo ohrazení se proti označení za „extremistu“ (str. 27) náleží do poněkud jiného žánru, než jakým je disertační práce, která má prokázat náležitou vědomostní, analytickou a metodologickou průpravu, a nikoliv schopnost vést mediální polemiky. Kapitola *Ustavení moderní společnosti* trpí přílišnou stručností a obávám se, že i zkratkovitostí; je skutečností, že podobná nevyčerpatelná „velká témata“ nelze zpracovat jinak, než selekcí určitých autorů, ale jednostranná orientace na Karla Polanyiho (v Kellerově pojetí) mohla být vyvážena alespoň naznačením jiných názorových proudů. Kapitoly IV. (*Romské skupiny v romských osadách na Slovensku*), V. (*Některé chyby v bádání o Romech*) a VI. (*Romské osady*) představují samotné těžiště práce a ukazují Marka Jakoubka jako zralého autora, který je schopen spojit terénní empirický výzkum s vysokou úrovní konceptualizace. Některá autorova intelektuální a metodologická východiska týkající se zejména sociálně relativistického, neevolucionistického zaměření, nebo jeho snaha o dekonstrukci romantizujícího „etnorevitalismu“, který je podle jeho názoru obsažen v některých tradičních romistických studiích, vzbudily smíšené reakce, je ale podle mého názoru nezpochybnitelnou skutečností, že v předložené studii autor své názory, k nimž došel nikoliv kabinetní spekulací, ale na základě konkrétního náročného výzkumu, tlumočí kultivovanou a odborně relevantní formou.

Termín tradiční společnost, jak s ním nakládá Marek Jakoubek v kapitolách VII. (Tradiční společnost a kultura romských osad) a VIII. (Dvě „romské kultury“), pokládám za příliš

homogenizující a ahistorický, téměř v duchu dualismu antropologických a sociologických věd devatenáctého století, od jejichž schematizujícího evolucionismu se Marek Jakoubek oprávněně distancuje.

Práce obsahuje impozantní seznam použité literatury a autor klade velký důraz na poznámkový aparát, a to občas až po hranice jeho přehuštění. Je důležitou vlastností odborných studií, že hlavní linie intelektuální a odborné argumentace je vedena v hlavním textu nad čarou a že poznámky pod čarou slouží pouze jako doprovodný, rozšiřující, resp. upřesňující komentář. Nejsm si jist, zda se Marek Jakoubek tohoto pravidla vždy důsledně drží. Po formální stránce lze vytknout občasné pravopisné chyby v interpunkci a stylistické neobratnosti.

Mohl by se autor během obhajoby podrobněji než v textu vyjádřit k analogii mezi závěry ve studii *The Moral Basis of a Backward Society* antropologa Edwarda Banfielda, který prováděl v letech 1954 až 1955 se svojí ženou Laurou terénní výzkum v jihoitalském městě Chiaromonte („Montegrano“), v němž konstatoval, že místní hodnotová orientace zahrnující všepřonikající familismus a neexistenci veřejného prostoru zabraňuje ekonomickému rozvoji, a svými vlastními zjištěními?

Autor Marek Jakoubek předložil k obhajobě v rámci doktorského studijního oboru *Kulturologie*, studijní program *Obecná teorie a dějiny umění a kultury*, studii, která navzdory výše zmíněným připomíncekám po obsahové a formální stránce plně odpovídá přísným nárokům kladeným na vysoce kvalitní disertační práci, a doporučuji ji proto k obhajobě.

28.11. 2005

Doc. RNDr. Ivo Budil, Ph.D.

Katedra antropologie Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni